

Öster Malma 2011-04-21

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Remiss 2011-03-14 angående Statens Veterinärmedicinska Anstalts (SVA) slutrapport ”Test av fångstredskap avseende levandefångst av vildsvin” samt pilotstudien 2010-06-18

Dnr 417-3864-09

Sammanfattning

- Vildsvin skiljer sig från andra däggdjursarter som är tillåtna för fällfångst eftersom de lever i flock.
- Naturvårdsverket bör överväga när fällfångst av vildsvin över huvud taget är lämpligt.
- Den genomförda studien har stora begränsningar eftersom fångst enbart skett under vintern och tiden mellan fångst och vittjning har varit maximalt två timmar. Trots detta uppvisade några fälltyper problem med hög värme i fällan.
- Samtliga fällfångade vildsvin har uppvisat tecken på stress (PSE) i varierande grad, något som inte vildsvin skjutna vid åtel gjort. Vildsvin stressas således av att fångas i fälla.
- Det är ett oavvisligt krav att fällor för vildsvin är selektiva så att endast vildsvin upp till maximalt ett års ålder kan fångas.
- Fällor måste enkelt kunna öppnas inifrån, även av ett icke läskunnigt barn.
- Förbundet föreslår att vittjning av fällor ska ske vid minst två tillfällen per dygn samt maximalt två timmar efter fångst. Vittjning bör, om möjligt, ske under dygnets mörka timmar.
- En särskild utbildning bör krävas för att fånga vildsvin i fälla.
- Baserat på att fällor är selektiva och att övriga djurskyddsaspekter tillgodosetts så kan fångst ske under hela året.
- Förbundet anser att användandet av fällor för vildsvin bör kopplas till ett rumsligt och tidsbundet tillstånd.
- Det är angeläget att rekommendationer rörande vapen för avlivning av fällfångade vildsvin tas fram. Förbundet rekommenderar att flerskottsvapen i minst klass 3 används.

Inledning

Svenska Jägareförbundet, nedan kallat förbundet, har tagit del av rubricerad remiss och får anföra följande. Fångst av vilda djur i fälla, såväl levandefångst som fällor vilka dödar djuret, har en lång tradition i Sverige. Vildsvin skiljer sig dock på en viktig punkt ifrån samtliga däggdjursarter som hittills varit tillåtna för fällfångst eftersom de huvudsakligen lever i flock. Detta medför speciella omständigheter som måste beaktas vid bedömningen av lämplighet att fånga vildsvin i fälla. Ett exempel på en sådan omständighet är den stress som ett fångat vildsvin upplever när flocken avlägsnar sig utan att kunna följa efter, något som finns väl belagt i olika studier. En annan omständighet är risken för att ett eller flera vildsvin skadas av den nedfallande luckan när ett vildsvin fångas.

Med tanke på ovanstående anser förbundet att Naturvårdsverket bör överväga när fällfångst av vildsvin över huvud taget är lämpligt. Metoden torde, enligt förbundets bedömning, till exempel inte ha någon större effekt avseende skydd av jordbruksgrödor eftersom den skrämseffekt gentemot övriga djur i flocken som uppnås när ett vildsvin skjuts i grödan uteblir. Förbundet anser att vildsvinsfällor främst har en användning när det gäller skadegörande individer i bebyggda områden, där det är svårt att genomföra normala jaktliga åtgärder.

Förbundet anser att det är positivt att studien har genomförts. Det är dock viktigt att hålla studiens begränsningar i minnet. I försöken har fångst enbart skett under vinterhalvåret och tiden mellan fångst och avlivande har varit maximalt två timmar. Trots detta har problem med värmeutveckling i fällorna noterats i flera fall och risken för värmestress framhålls som en viktig faktor att beakta. Förbundet förutsätter att brister i fällornas konstruktion, till exempel avseende fullgod ventilation, måste vara åtgärdade och konstaterat effektiva innan eventuella tillstånd utfärdas.

Ett viktigt faktum, som förbundet vill framhålla, är att samtliga undersökta fällfångade vildsvin i högre eller lägre grad uppvisade PSE, vilket är stressrelaterat, medan de undersökta vildsvin som skjutits på åtel inte uppvisade PSE. Detta visar med all tydlighet att fällfångst är stressande för vildsvin. Cirka hälften av de fällfångade vildsvinen uppvisade också, i varierande grad, skador som kunde relateras till fångsten.

Selektivitet

Det är förbundets bestämda uppfattning att en fälla för vildsvin måste vara selektiv, så att i huvudsak enbart vildsvin upp till maximalt ett års ålder kan fångas. Detta ser vi som ett oavvisligt krav. Med tanke på att sugga som åtföljs av kultingar är fredad året runt (enligt 3 § jaktlagen jämfört med punkt 7 till bilaga 1 till jaktförordningen) får sådana suggor över huvud taget inte fångas eftersom fångsten i sig är ett ofredande, även i de fall suggan senare släpps ut. I detta sammanhang bör påpekas att 28 § NFS 2002:18 är missvisande och bör ändras.

I de fall skadegörande vildsvin i bebyggda områden är större än maximalt ett år får andra jaktmedel än fällor tillgripas. I sammanhanget kan också erinras om att cirka 3 000 vildsvin årligen skjuts inne i Berlin samt att, till exempel, älgar ibland avlivas med skjutvapen inom bebyggda områden.

Öppna inifrån

Givetvis är det av största vikt att fällor kan öppnas inifrån. Inte minst gäller detta när fällor används för att ta bort skadegörande individer i bebyggda områden. Anordningar för öppning

inifrån måste vara så enkla och självinstruerande att även icke läskunniga barn klarar av att ta sig ut.

Vittjningsperioder, tidpunkt, antal

Förbundets grundläggande inställning är givetvis att fångade vildsvin inte skall utsättas för onödigt lidande. Synen på när och hur fällor skall vittjas beror därför på, till exempel, hur värmestress kan undvikas (något som är ett absolut krav). Vi vill återigen framhålla att de genomförda testerna inte ger någon heltäckande vägledning i dessa frågor.

I avvaktan på mer heltäckande studier föreslår förbundet att fällor för vildsvin skall vittjas vid minst två tillfällen per dygn. Vittjning skall ske inom två timmar från det att djuret fångats, vilket i de flesta fall ställer krav på ett mobilt alarmsystem. Om möjligt bör vittjning ske under dygnets mörka timmar (något som dock inte alltid är möjligt att uppnå, till exempel i de fall ett vildsvin fångats under morgonen).

Utbildningskrav

Förbundet anser att användningen av fällor för vildsvin bör kopplas till krav på en särskild, riktad utbildning. Utbildningen bör ta upp frågor som viltets anatomi, levnadsmönster, fällors placering och hantering, avlivning, vittjningsperioder och tider för fångst samt skadeförebyggande åtgärder.

Förbundet vill dessutom peka på ytterligare en aspekt när det gäller kravet på utbildning. Baserat på de diskussioner som förevarit kan det förutses att inte enbart redan etablerade jägare kommer att skaffa fällor för vildsvin utan även personer utan tidigare kunskap eller erfarenhet av jakt. I det fall en person vill jaga med fällor utan att redan vara jägare uppstår ett behov av att anskaffa vapen för avlivning. Idag finns inget krav på utbildning vad gäller, till exempel, viltets anatomi, levnadsmönster, säker vapenhantering eller skjutprov för att få förvärva ett sådant vapen. Förbundet anser att detta inte är rimligt.

Begränsningar i årstid

Baserat på att fällor är selektiva så att endast mindre vildsvin kan fångas samt att övriga djurskyddsaspekter tillgodosätts (till exempel rörande risk för värmestress eller stress på grund av att det fångade vildsvinet ser människor eller hundar) så ser inte förbundet det som nödvändigt att användningen begränsas till vissa tider under året.

Krav på anmälan/tillstånd

Förbundet anser att användandet av fällor för vildsvin bör kopplas till ett rumsligt och tidsbundet tillstånd. Sådana tillstånd kan utfärdas av berörd länsstyrelse i likhet med, till exempel, tillstånd för rörlig belysning. Behovet av tillstånd är dock svårt att förutsäga och beror till stor del på vilka ställningstaganden som görs när det gäller, till exempel, kraven på selektivitet.

Vapen för avlivning

I slutrapporten anges att en rekommendation om lämpliga vapen och kalibrar för avlivning av vildsvin i fälla bör fastställas. Förbundet delar den uppfattningen och anser det angeläget att

så sker eftersom det i dagsläget inte finns några formella regler som reglerar detta. Den preliminära uppfattningen (som delades av SVA, NVV, SJV, RPS, SJF och JFR) innan dessa tester genomfördes var att det krävs kulvapen i minst klass 3 för att säkert penetrera skallben hos i vart fall lite större vildsvin. De tester som nu genomförts stödjer den uppfattningen eftersom inte bara vildsvin som var äldre än ett år har krävt mer än ett skott, utan även några yngre (mindre) vildsvin. Även uppfattningen att flerskottsvapen krävs får stöd eftersom fler än ett vildsvin fångats samtidigt i flera fall.

Hans von Essen
Riksjaktvårdskonsulent

Göran Bergqvist
Klöviltkonsulent